

แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของ อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก*

The Personnel Potential Development of the Volunteer Probation Officers
(VPOs) for Operation in Community Justice Ways

กมลเลิศ โพธิ์กนิษฐ

Kammales Photikanit

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Department of Sociology and Anthropology, Faculty of social Sciences,

Naresuan University, Thailand.

Corresponding Author's Email: kammalesp@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก และ 2. เพื่อดำเนินโครงการอบรมให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการใน 2 ระยะ คือ ระยะแรก: การศึกษาปัญหา และความต้องการฯ ของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก 123 คน โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ร่วมกับการสุ่มตัวอย่างง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ระยะที่สอง: การจัดโครงการอบรมฯ ให้กลุ่มตัวอย่างในระยะแรก 30 คน โดยวิธีการรับสมัคร วัดระดับความรู้ความเข้าใจด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน/ หลังเรียน และวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาความต้องการฯ ด้านองค์ความรู้ พบมากที่สุด ส่วนใหญ่ขาดทักษะและเทคนิคในวิธีเขียนรายงาน การสอดส่องเยี่ยมเยียน และการสืบเสาะหาข้อเท็จจริง โดยเสนอให้มีการจัดโครงการฝึกอบรมให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ร่วมกับการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของภาคีที่เกี่ยวข้อง 2. หลังจากจัดโครงการฝึกอบรมฯ พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น (ก่อนอบรม \bar{X} = 5.9 และ S.D. = 1.09/ หลังอบรม \bar{X} = 13.7 และ S.D. = 0.70) สะท้อนว่าการอบรมสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานฯ ได้ โดยผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจด้านวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน งานวิจัยนี้ เสนอว่า กระทรวงยุติธรรมควรบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการ และงบประมาณกับสถาบันอุดมศึกษา ผ่านโครงการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ; แนวทางยุติธรรมชุมชน; อาสาสมัครคุมประพฤติ

Abstract

The main objectives of this research article are: 1. To study the condition of problems, obstacles, and the need for the VPO' operation in community justice ways. 2. To carry out activities to develop the potential of the VPO' operation in community justice ways. The Action Research method was used, and it was separated into two phases: 1st phase is study of condition of problems, obstacles, and the need for the VPOs. The sample consisted of 123 VPOs, determined by using the Krejcie & Morgan formula at the .05 level of error using simple random sampling. Data were collected by questionnaires and analyze the data with statistical software, find percentage, average, standard deviation. 2nd phase is developing operational potential through a training program. The sample consisted of 30 VPOs who was a sample group in the 1st phase, selected by the admission and selection by Phitsanulok Probation office. Measure the level of knowledge and understanding in activities to develop the potential with a pre-test / post-test together with the satisfaction level analysis. Data analyze with statistical software, find percentage, average, standard deviation.

The results of the research are as follows: 1. The level of problem and need to develop the potential of VPOs was the knowledge for operation in community justice ways. Most of them lack skills and techniques to perform tasks, both of report writing, surveillance and seeking for facts. It is suggested that there should be a training program to develop operational potential. The probation office staff should give knowledge about the VPO' law and legal responsibilities as well as should arrange a meeting between the VPO's working network with the probation officers. 2. After the VPO's training program to develop the potential and using the pre-study/post-study test found that the average scores of the VPOs understanding were higher than before the training. Speakers that could successfully explain their knowledge, link training subjects and use the time allowed received good evaluations from the majority of the trainees. It shows how the training initiative might benefit the VPO's work by increasing knowledge and VPO's operating skills. According to the conclusions of the research, the VPO's training programme should continue to operate. The Ministry of Justice and provincial justice offices should link or integrate academic collaboration and budgeting with the region's higher education institutions. A constant training program was also emphasized.

Keywords: The Potential Development; Community Justice Ways; The Volunteer Probation Officers (VPOs)

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการอำนวยความยุติธรรมเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative justice) เดิมทีนั้นการอำนวยความยุติธรรมในอดีตจะเน้นไปที่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักแบบแก้แค้นทดแทน (Retributive justice) ซึ่งเป็นการดำเนินการผ่านกระบวนการยุติธรรมตามตัวบทกฎหมาย และการดำเนินงานเชิงคดี (Case-processing) โดยใช้ระบบ

เรือนจำ (Custodial treatment) จับกุม คุมขัง และลงโทษจำคุก การดำเนินการดังกล่าวตั้งอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่า การลงโทษที่รุนแรงถือเป็นการข่มขู่ เพื่อยับยั้งการกระทำผิด (Deterrence) อีกทั้งยังช่วยยับยั้งคนในสังคมให้เกรงกลัว และไม่ให้กระทำตามอย่าง (General deterrence) รวมถึงยังเป็นการยับยั้งตัวผู้กระทำผิดไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีกด้วย (Specific deterrence) ในขณะที่มีข้อมูลจากการศึกษาอีกด้านหนึ่งกลับเสนอว่า การควบคุมผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำโดยไม่ได้มี กระบวนการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรม นอกจากจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกลับตัวแล้วยังทำให้ผู้กระทำผิดต้องมีสภาพร่างกาย และจิตใจเสื่อมโทรมลงมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงเกิดความเสี่ยงต่อการเกิดการรวมกลุ่มเรียนรู้ถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากรซึ่งกันและกันภายในเรือนจำ และยิ่งกว่านั้นอาจเสี่ยงต่อการกลับมากระทำผิดซ้ำมากยิ่งขึ้นเมื่อพ้นโทษ และออกจากเรือนจำมาอยู่ในสังคมปกติ (Department of Correction, 2009; Hirunkham, 2015)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระบวนทรรศน์เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกเชิงมุ่งสู่การแก้ไขฟื้นฟูเพื่อพัฒนาพฤติกรรม (Rehabilitation) และการนำกลับคืนสู่สังคม (Reintegration) โดยมี “แนวคิดยุติธรรมชุมชน” เป็นปรัชญาสำคัญ รวมถึงการดำเนินการผ่านกลไกภาคประชาสังคมที่เรียกว่า “อาสาสมัครคุมประพฤติ” ทั้งนี้ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ได้เริ่มดำเนินโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ ตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2529 จากพื้นฐานแนวคิดที่ว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมที่ควรมีระบบและกลไกในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำนอกเหนือไปจากระบบงานยุติธรรมทางอาญา โดยมี กระบวนที่สำคัญอยู่ที่การเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม (Ministry of Justice, 2015)

รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบยุติธรรมชุมชน เพื่อยับยั้ง และป้องกันตัวผู้กระทำผิดไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก (Specific deterrence) จึงได้บรรจุแนวคิดเรื่อง “อาสาสมัครคุมประพฤติ” ตาม “แนวคิดยุติธรรมชุมชน” ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อที่ 8. (4) ว่าด้วยการส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ข้อ 4) การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนและการให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมถึงการกำหนดไว้ในนโยบายหลักของรัฐบาลข้อที่ 12.2 เรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และส่งเสริมกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ยังมีการออกพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ “อาสาสมัครคุมประพฤติ” มีบทบาทในการให้การสงเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. 2560 ที่มุ่งเน้น “การคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม” (Royal Thai Government Gazette, 2016; Royal Thai Government Gazette, 2017; Royal Thai Government Gazette, 2019)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัตินั้น พบว่า การดำเนินงานตาม “แนวคิดยุติธรรมชุมชน” โดยเน้นกลไก “อาสาสมัครคุมประพฤติ” นั้นเป็นไปในลักษณะของการดำเนินนโยบายการพัฒนาแบบบนลงล่าง (Top-Down Approach) ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนงานยุติธรรมชุมชนจากส่วนกลางตามสายการบังคับบัญชาในระบบราชการ ซึ่งการทำงานของอาสาสมัครคุมประพฤติเพียงฝ่ายเดียวอาจยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมแห่งความปลอดภัย การแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มผู้มีจิตอาสาอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานเชิงบูรณาการด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนต่อไป ดังนั้น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จึงสะท้อนไปถึง

“ความพร้อมด้านทักษะ และศักยภาพในการทำงานของคนในพื้นที่” ที่ต้องทำหน้าที่ในฐานะ “อาสาสมัครคุมประพฤติ” ทั้งในรูปของการขาดความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติ, การเขียนรายงานหลังจากการเยี่ยมบ้านผู้คุมประพฤติ, การมีระยะเวลาอบรมที่จำกัด, และความต้องการความรู้ที่ทันสมัย ทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนการขาดช่องทางการสร้างเครือข่ายระหว่างอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์การทำงานร่วมกัน เป็นต้น (Vajasat, 1999; Sirikhunnawut, 2000; Tulawan, 2001; Tharamard, 2002; Tongthong, 2002; Nakvichert, 2011)

จังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งได้ดำเนินการตามแนวนโยบายเรื่อง “อาสาสมัครคุมประพฤติ” ตาม “แนวคิดยุติธรรมชุมชน” ดังกล่าวอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม โดยในปี พ.ศ. 2563 พบว่า ได้มีการแต่งตั้งอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลกแล้วทั้งสิ้นจำนวน 183 คน ครอบคลุมทุกตำบลของจังหวัดพิษณุโลก แต่กระนั้นก็ตาม ในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าการปฏิบัติงานจริงของอาสาสมัครคุมประพฤติในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การสงเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ตลอดจนไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งในชุมชนนั้นยังพบข้อจำกัด และยังมีความต้องการในการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนเพื่อสนับสนุนแนวนโยบายดังกล่าวอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท และปฏิบัติหน้าที่การเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมความประพฤติ สอดส่อง ดูแลช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ลดการก่อคดีต่างๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานเพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการคุมครองทางสังคมได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย (Department of Probation, 2015; Department of Probation, 2018; Department of Probation, 2020; Phitsanulok Hotnews, 2015)

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่กล่าวในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาถึงแนวทางเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพัฒนาเป็นแนวทาง และดำเนินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ตามแนวคิดยุติธรรมชุมชน และยังถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ผ่านการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ รวมถึงยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวนโยบายยุติธรรมชุมชนของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research: AR) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก: การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก

1) แนวทางการดำเนินงาน: ดำเนินการในลักษณะของโครงการศึกษานำร่อง (Pilot study) ผ่านการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีคณะกรรมการทั้งสิ้น 183 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย: อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 จนได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 คน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบ Check list 6 ข้อ, ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาศักยภาพ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 25 ข้อ และตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล: ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ระยะที่สอง: การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก

1) แนวทางการดำเนินงาน: โดยจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพฯ บนพื้นฐานข้อมูลสภาพปัญหา และความต้องการจากการศึกษาในระยะแรก โดยกำหนดระยะเวลาจำนวน 2 วัน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย: อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาระยะแรก จำนวน 30 คน โดยวิธีการรับสมัคร และการคัดเลือกโดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน/ หลังเรียน (Pre-test / Post-test) ร่วมกับแบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฯ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล: ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก โดยพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านหลักของการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ตามแนวทางยุทธธรรมชุมชน ประกอบด้วย ด้านการสืบเสาะข้อเท็จจริง, ด้านการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ, ด้านการสอดส่องเยี่ยมเยียน, ด้านการเขียนรายงาน และด้านองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหา อุปสรรคตามองค์ประกอบของการดำเนินงานฯ ที่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.80) เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดทักษะในเทคนิคและวิธีเขียนรายงาน (\bar{X} = 4.83) และด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่จำเป็นต้องกรอกในแบบฟอร์ม (\bar{X} = 4.76) รองลงมา คือ ด้านการสืบเสาะข้อเท็จจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.79) เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดทักษะในการเขียนรายงานการเยี่ยมบ้าน (\bar{X} = 4.82) และด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขาดทักษะในการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงให้แก่อาสาสมัคร

คุณภาพประพจน์ (\bar{X} = 4.76) ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสอดส่องเยี่ยมเยียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.74) เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดทักษะในเทคนิคและวิธีเขียนรายงานเกี่ยวกับการสอดส่องเยี่ยมเยียน (\bar{X} = 4.82) และด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่และช่องทางการติดต่อไปยังผู้ถูกคุมประพจน์ (\bar{X} = 4.71)

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมของระดับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพฯ พิจารณาตามรายด้าน

ที่	องค์ประกอบ 5 ด้านหลักของการดำเนินงานของ อาสาสมัครคุมประพจน์จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการสืบเสาะข้อเท็จจริง	4.79	0.50	มากที่สุด
2	ด้านการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ	4.75	0.53	มากที่สุด
3	ด้านการสอดส่องเยี่ยมเยียน	4.74	0.51	มากที่สุด
4	ด้านการเขียนรายงาน	4.78	0.48	มากที่สุด
5	ด้านองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.80	0.48	มากที่สุด
รวม		4.77	0.50	มากที่สุด

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะให้ควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน (เป็นระยะๆ และต่อเนื่อง) และควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของอาสาสมัครคุมประพจน์โดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคุมประพจน์ รวมถึงควรมีการจัดประชุมเครือข่ายการทำงานระหว่างอาสาสมัครคุมประพจน์และเจ้าหน้าที่คุมประพจน์อย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2 ระดับความถี่ของปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพจน์จังหวัดพิษณุโลก

รายการปัญหา และความต้องการ	ความถี่ (ฉบับ)	ร้อยละ
ต้องการการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน (เป็นระยะๆ และต่อเนื่อง)	28	45.16
ควรมีการจัดประชุมเครือข่ายการทำงานระหว่างอาสาสมัครคุมประพจน์และเจ้าหน้าที่คุมประพจน์อย่างสม่ำเสมอ	16	29.03
ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของอาสาสมัครคุมประพจน์โดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคุมประพจน์	18	25.81
รวม	62	100

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพจน์จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า การวัดระดับความรู้ความเข้าใจโดยวัดจากผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลก่อนอบรมและหลังอบรม (Pre-test / Post-test) จากแบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 15 ข้อ จากผลการทดสอบ พบว่า หลังการอบรมของอาสาสมัครคุมประพจน์จังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนอบรมอยู่ที่ (\bar{X} = 5.9; S.D. = 1.09) และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเข้าอบรมอยู่ที่ (\bar{X} = 13.7; S.D. = 0.70) แสดงว่า

การอบรมตามโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคัมภีร์ประเพณีจังหวัดพิษณุโลก สามารถช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการนำไปพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคัมภีร์ประเพณีจังหวัดพิษณุโลก ได้

ตารางที่ 3 ระดับผลคะแนนก่อนอบรมและหลังอบรมโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน/ หลังเรียน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.
ก่อนอบรม	30	5.9	1.09
หลังอบรม	30	13.7	0.70

นอกจากนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจในแต่ละด้านที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคัมภีร์ประเพณีจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.64) เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวิทยากร (\bar{X} = 4.80) ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี (\bar{X} = 4.83) รองลงมา คือ ความพึงพอใจด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.67) ทั้งในส่วนของอาหาร เครื่องดื่ม และของว่าง ซึ่งมีความเหมาะสม ถัดมา คือ ความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.54) ซึ่งผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และสามารถนำไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้ (\bar{X} = 4.57)

ตารางที่ 4 สรุปภาพรวมของระดับความพึงพอใจในแต่ละด้านที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคัมภีร์ประเพณีจังหวัดพิษณุโลก โดยพิจารณาตามรายด้าน

ที่	ด้านความพึงพอใจ	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านวิทยากร	4.80	0.42	มากที่สุด
2	ด้านสถานที่/ ระยะเวลา/ อาหาร	4.67	0.51	มากที่สุด
3	ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.53	0.51	มากที่สุด
4	ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.54	0.51	มากที่สุด
รวม		4.64	0.49	มากที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่นๆ และหัวข้อที่อยากให้ดำเนินการครั้งต่อไป พบว่า อาสาสมัครคัมภีร์ประเพณีจังหวัดพิษณุโลก เสนอว่าๆ ควรมีการศึกษาดูงานต้นแบบความสำเร็จในพื้นที่อื่นๆ และควรมีการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานในลักษณะนี้ให้สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง สำหรับหัวข้อที่อยากให้ดำเนินการครั้งต่อไป พบว่า ส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดอบรมในหัวข้อหลักการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา จิตอาสาในการทำงาน และวิธีการรอกแบบฟอร์มต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ระดับความถี่ของข้อเสนอแนะอื่นๆ และหัวข้อที่อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก อยากให้ดำเนินการในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ และความต้องการ	ความถี่	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ		
ควรมีการศึกษาฐานต้นแบบความสำเร็จในพื้นที่อื่นๆ	27	51.92
ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานในลักษณะนี้ให้สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	25	48.08
รวม	52	100
หัวข้อที่อยากให้ดำเนินการครั้งต่อไป		
หลักการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา	8	57.14
จิตอาสาในการทำงาน	4	28.57
วิธีการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง	2	14.29
รวม	14	100

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยยังมองเห็นเหตุปัจจัยเงื่อนไขสำคัญที่สนับสนุนต่อความสำเร็จและยั่งยืนในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก กล่าวคือ การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรสามารถดำเนินการได้ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ โครงการฝึกอบรมถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมและสามารถสะท้อนผลของการเพิ่มความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในการออกแบบโครงการฝึกอบรมฯ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีพื้นฐานมาจากสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มนั้นๆ อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่ความคุ้มค่าของการฝึกอบรมที่ตรงตามสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของทั้งตัวบุคลากร และองค์กร ตลอดจนรวมถึงยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับการสะท้อนผ่านผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นขั้นตอนการประเมินความจำเป็นในการฝึกอบรมถือเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้องค์กรได้ทราบถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) หรือ พฤติกรรม (Behavior) แบบใดที่จะช่วยให้อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก สามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จได้ และบรรลุเป้าหมายขององค์กรตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ก่อนจะจัดฝึกอบรมให้แก่อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก จึงจำเป็นที่จะต้องหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเสียก่อน โดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดโครงการฝึกอบรม สามารถเข้าใจภาพรวมของการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ หลักสูตร เป้าหมาย วิธีการ และวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งนี้ สามารถจำแนกได้ใน 3 ส่วนใหญ่ๆ ประกอบด้วย

ส่วนแรก: การวิเคราะห์องค์การ (Organization analysis) ถือเป็นกระบวนการตั้งต้นในการทำความเข้าใจกับโครงสร้างขององค์การในภาพรวม และค้นหาปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การ ตลอดจนเป็นการค้นหาโอกาสที่จะช่วยเพิ่ม หรือพัฒนาศักยภาพขององค์การที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ส่วนที่สอง: การวิเคราะห์งาน (Task analysis) ถือเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะงาน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) หรือ พฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงสามารถพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่สาม: การวิเคราะห์บุคลากร (อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก) (Person analysis) ถือเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย (Key person) ที่ควรได้รับการฝึกอบรม ตามที่ได้รับข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์การ และการวิเคราะห์งานในข้างต้น ทั้งนี้ ควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งในส่วนของวิเคราะห์ถึงธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ตำแหน่ง ประเภทงาน ลักษณะการทำงาน รวมถึงลักษณะความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ หรือทัศนคติที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนระยะเวลา และรูปแบบในการเรียนรู้ เป็นต้น

2. การออกแบบโครงการและจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม หรือการวางแผนการจัดโครงการฝึกอบรม ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งก่อนที่จะมีการจัดโครงการฝึกอบรม เนื่องจาก เป็นขั้นตอนของการเตรียมการ และเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ล่วงหน้า เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนของการประเมินความจำเป็นในการฝึกอบรมมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมที่จะจัดให้มีขึ้น ตลอดจนเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดแนวทางต่างๆ ของโครงการฝึกอบรม เพื่อให้ตอบโจทย์ในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ให้เหมาะสม ซึ่งในทางปฏิบัติสามารถสรุปได้ใน 2 แนวทางหลัก คือ

แนวทางแรก: การวางแผนการฝึกอบรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมุ่งตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ร่วมกับการเพิ่มความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานจริง กับมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่พึงประสงค์ของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ให้สามารถปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของกระทรวงยุติธรรม และเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวทางที่สอง: การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งต้องมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ และต้องขึ้นอยู่ กับความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ที่จะสามารถรับมือกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งนี้ การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระ (Content) ที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ ทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม นอกจากนี้ ยังจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงรูปแบบในการฝึกอบรมที่ต้องสอดคล้องกับการวิเคราะห์บุคลากร บนพื้นฐานความเป็นธรรมชาติของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลกทั้งในส่วนของบรรยายแบบมีส่วนร่วม การเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงการฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

3. การดำเนินโครงการฝึกอบรม ซึ่งมีรายละเอียดใน 2 ส่วนหลัก คือ

ส่วนแรก: การเขียนโครงการฝึกอบรม เป็นการบรรยายละเอียดที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่เหตุผลความเป็นมา หรือความจำเป็นในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีดำเนินการฝึกอบรม หัวข้อวิชาต่างๆ

การเชิญวิทยากรที่มีคุณวุฒิตรงตามหัวข้อการเรียนรู้ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการอบรม วัน เวลา สถานที่อบรม งบประมาณ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนรายละเอียดด้านการบริหารและธุรการต่างๆ ของการฝึกอบรม

ส่วนที่สอง: การบริหารโครงการฝึกอบรม คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ ฝึกอบรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม รวมถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องมีบทบาทหลักในฐานะ “ผู้อำนวย” (Facilitator) ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้าอบรม ทั้งในด้าน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ การเงิน ฯลฯ และในขณะเดียวกัน ยังต้องดำเนินงานในฐานะ “ผู้กำกับดูแล” (Director) ให้การฝึกอบรมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมให้มากที่สุด

Figure 1: Guidelines for development of potential in performing duties in accordance with community justice guidelines on the basis of the study of problems, obstacles and operational requirements of probation volunteers in Phitsanulok Province

4. การวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจ เป็นการตรวจสอบว่าก่อน และหลังการฝึกอบรมนั้น ผู้เข้าอบรมได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของการอบรมเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของการจัดโครงการฝึกอบรมว่าผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นอย่างไร กับรูปแบบการอบรมที่ได้รับการจัดขึ้น รวมถึงการได้รับการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้น ในกรณีที่จะมีการจัดโครงการฝึกอบรมลักษณะนี้อีกในอนาคต

5. การป้อนข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำข้อมูลสรุปผลการดำเนินโครงการ ทั้งในส่วนของการศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงาน ต่อเนื่องมาจนถึงขั้นตอนของการนำสภาพปัญหา ที่ได้มาพัฒนาเป็นโครงการฝึกอบรม ตลอดจนข้อมูลของผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการดำเนินโครงการ ฝึกอบรมมาเป็นสารตั้งต้นในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธธรรม ชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ในระยะต่อไปให้มีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับข้อมูล จากสภาพความเป็นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหา และความต้องการเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานฯ ที่พบมากที่สุด คือ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานของ Sukphai boon (2004) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทอาสาสมัครคุมประพฤติที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ของงานจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเสนอว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานฯ การมีรายได้น้อยไม่พอในการครองชีพ ระยะทางที่ห่างไกลระหว่างที่อยู่ของผู้ถูกคุมประพฤติกับที่อยู่ของอาสาสมัครคุมประพฤติ การไม่มียานพาหนะในการออกเยี่ยม การสื่อสารไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ถูกคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ เวลาในการออกเยี่ยมของอาสาสมัครไม่ตรงกันกับเวลาว่างของผู้ถูกคุมประพฤติ และการออกไปทำงานนอกพื้นที่ของผู้ถูกคุมประพฤติ นอกจากนี้ ในประเด็นของการขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานนี้ ยังสอดคล้องกับงานของ Sutham (1999) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติในงานราชทัณฑ์ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่ผลการศึกษาได้นำเสนอความต้องการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การรายงานผล การให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา การสืบเสาะหาข้อเท็จจริงและการสอดส่องเยี่ยมเยียน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานของ Kamlanghan (1994) ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนของงานด้านสืบเสาะหาข้อเท็จจริง และติดตามสอดส่องงานด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งอาสาสมัครฯ ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งภายในครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติได้ รวมถึงงานด้านการเขียนรายงาน ที่ได้ข้อมูลในการเขียนรายงานครบถ้วนไม่สามารถเขียนและส่งรายงานได้ตรงตามกำหนดเวลา และไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องตามหลักเกณฑ์ หรือแบบฟอร์มหรือไม่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก สอดคล้องกับงานของ Klubida (1994) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครคุมประพฤติ ภาค 5 ยังเสนอให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่าง การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่ต้องแก้ไขโดยการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยเสนอว่า ส่วนใหญ่ยังต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติ โดยเสนอให้ควรมีการจัดฝึกอบรมและเผยแพร่งานอาสาสมัครคุมประพฤติ ในท้องถิ่นให้สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ทั้งนี้ ต่อประเด็นของความสำคัญในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครคุมประเวตินั้น สอดคล้องกับงานของ Petchmune (1997) เรื่อง ความพร้อมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติภาค 8 ที่เสนอว่า ควรมีการจัดอบรมสัมมนาอาสาสมัครคุมประพฤติทุกรุ่นอย่างต่อเนื่อง และงานของ Kamlanghan (1994) ที่เสนอให้มีการจัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนาอย่างน้อยทุกๆ 6 เดือน และควรขยายระยะเวลาในการฝึกอบรมให้มากขึ้น รวมทั้งควรมีการทดลองฝึกงานก่อนออก ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้อาสาสมัครฯ เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น

สรุป

แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางยุติธรรมชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก นั้น ขั้นตอนการการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งก่อนที่จะมีการจัดโครงการฝึกอบรม

เนื่องจาก เป็นขั้นตอนของการเตรียมการ และเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ล่วงหน้า เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนของการประเมินความจำเป็นในการฝึกอบรมมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมที่จะจัดให้มีขึ้น ตลอดจนเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดแนวทางต่างๆ ของโครงการฝึกอบรม เพื่อให้ตอบโจทย์ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลว่าจะจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับอะไร (What) ใครคือกลุ่มเป้าหมายหลัก (Who) ช่วงเวลาในการฝึกอบรมควรดำเนินการเมื่อใด (When) สถานที่ในการฝึกอบรมควรจะใช้ที่ไหน (Where) และจะมีรูปแบบการฝึกอบรมอย่างไร (How) เพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากที่สุด เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมถึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเกิดความคุ้มค่ากับองค์กรมากที่สุด

นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจจากโครงการฝึกอบรมที่จัดทำขึ้น ยังถือเป็นการตรวจสอบว่า การฝึกอบรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและผู้เข้ารับการอบรมมากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานในอนาคตให้สอดคล้องกับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากงบประมาณรายได้ กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ 2564

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ การปฏิบัติที่ตรงกับข้อมูลที่แท้จริง ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมในฐานะองค์กรผู้รับผิดชอบสำคัญในการขับเคลื่อนกฎหมาย และนโยบายเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน รวมถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครคุมประพฤติตามแนวทางยุติธรรมชุมชน ควรพิจารณาถึงขั้นตอนของการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นรูปแบบการพัฒนา ศักยภาพฯ ซึ่งอาจพิจารณาดำเนินการผ่านการเตรียมความพร้อมให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติในจังหวัดต่างๆ โดยใช้กลไกในระดับจังหวัด ซึ่งอาจเชื่อมโยง หรือบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ในการออกแบบโครงการฝึกอบรม และจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนั้น นอกจากที่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแล้ว การวัดและประเมินผลระดับความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการฝึกอบรม ตลอดจน การสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งที่ต้องการในอนาคตนั้นก็ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งสามารถนำไปเป็นจุดตั้งต้นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป ดังนั้น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ในฐานะองค์กรผู้ขับเคลื่อน และนำกฎหมาย และนโยบายเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชนไปปฏิบัติในพื้นที่ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปของโครงการฝึกอบรม รวมถึงการศึกษาดูงานให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติในจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะของการบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการ

กับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และการสร้างองค์ความรู้ที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติในจังหวัดให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการขยายพื้นที่ศึกษาไปยังอาสาสมัครคุมประพฤติอื่นๆ ทั่วประเทศ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวนโยบายยุทธศาสตร์ชุมชนของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ และการศึกษาอาสาสมัครคุมประพฤติต้นแบบ (Best practices) เพื่อถอดองค์ความรู้ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติอื่นๆ ต่อไป

References

- Department of Correction. (2009). *Civil Society Alliance and the Liberation of Inmates*. (Research Report). Nonthaburi: Department of Correction.
- Department of Probation. (2015). *The Strategic Plan for the Department of Probation for the Period: 2012–2015*. Retrieved March 9, 2020, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER030/GENERAL/DATA0000/00000162.PDF>
- Department of Probation. (2018). *The Strategic Plan for the Department of Probation for the Period: 2018–2021*. Retrieved March 9, 2020, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER030/GENERAL/DATA0000/00000644.PDF>
- Department of Probation. (2020). *Annual Action Plan (B.E. 2563) of the Department of Probation*. Retrieved March 9, 2020, from <http://www.probation.go.th/documents.php?id=125>
- Hirunkham, T. (2015). People's Participation in the Community Justice Network: A Case Study of Tambon Bannkhong in Potharam District of Ratchaburi Province. *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University*, 6(2), 314-322.
- Kamlanghan, W. (1994). *Problems and Causes in the Performance of the Correctional Aftercare Volunteers in Bangkok Metropolis*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Klubida, R. (1994). *Factors of Job Performance of Voluntary Probation Officers, Ministry of Justice: A Case Study of Voluntary Probation Officers, Region 5*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Ministry of Justice. (2015). *Operation Manual Community Justice Network*. Bangkok: Ministry of Justice.
- Nakvichert, K. (2011). *The Study of the Model of Community Involving Community-Based Correction*. Bangkok: Ministry of Justice.
- Petchmune, T. (1997). *Readiness to Perform Work of Probation Volunteers Ministry of Justice: Study Only the Case of Probation Volunteers in the Probation Office, Region 8*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.

- Phitsanulok Hotnews. (2015). *Increase Probation Volunteers in Every Sub-district*. Retrieved March 9, 2020, from <https://www.phitsanulokhotnews.com/2015/05/25/68443>
- Royal Thai Government Gazette. (2016). *The Probation Act, B.E. 2559 (2016)*. Vol. 133, Pt. 88, 3rd October B.E.2559 (A.D.2016), pp.1-14.
- Royal Thai Government Gazette. (2017). *Regulations of the Ministry of Justice on Roles and Procedures of Probation Volunteers and the Roles of the People's Sector B.E. 2560 (2017)*. Vol. 134, Pt. 134 Gnor (Special Issue), 17th May B.E.2560 (A.D.2017), pp.1-7.
- Royal Thai Government Gazette. (2019). *Policy Statement of Cabinet General Prayuth Chan-ocha Prime Minister Statement to Parliament Thursday, July 25, 2019*. Vol. 136, Pt. 186 Gnor (Special Issue), 25th July B.E.2562 (A.D.2019), pp.1-64.
- Sirikhunnawut, S. (2000). *Volunteers Probation Officers' Opinion Towards the Operation of Volunteers in Probation Project, Ministry of Justice: A Case Study of Volunteer Probation Officer in Bangkok Area*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Sukphaiboon, P. (2004). *The Role of Probation Volunteers Contributing to Work Achievement in Buriram Province*. (Master's Thesis). Buriram Rajabhat University. Buriram.
- Sutham, S. (1999). *A Study of Needs and Responses to Needs in Job Performance of the Probation Volunteers in the Offices of Corrections in Eastern Seaboard Development Area*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Tharamard, N. (2002). *Factors Influencing Behavior Adjustment of Prisoners: A Case of the Prisoners of Amphur Muang Chonburi Province*. (Master's Thesis). Huachiew Chalermprakiet University. Samut Prakan.
- Tongthong, R. (2002). *Problems in Rehabilitation Service: A Case Study of Participations of Volunteer Probation Offices in Roi Et Province*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Tulawan, J. (2001). *Volunteer Probation Officers', Measures in Preventing Probationers from Condition Violation: A Case Study at Udonthani Provincial Probation Office*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Vajasat, M. (1999). *Problems and Obstacles in the Performance of Probation Volunteers, Department of Corrections: A Case Study of Udon Thani Central Prison*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.